

SI. Swedish
Institute

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

RĪGAS
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Zaļās uzņēmējdarbības ceļvedis

Videi draudzīga lauksaimniecība,
mežsaimniecība un zivsaimniecība

Creating new business opportunities by increased knowledge about
environmentally driven business

Zaļās uzņēmējdarbības piemēri

- Alternatīvas izejvielas:**
 - Dzērienu **salmiņi** no bambusa šķiedras un trauki no kukurūzas cietes;
 - lesaiņojums** no bišu vaska, banānu lapām;
 - Bioloģiskās lauksaimniecības, ilgtspējīgas zivsaimniecības un mežsaimniecības produkcija.

- Atjaunojamās enerģijas** ražošana, piemēram, no lauksaimniecības atkritumiem.

- Industriālā simbioze** – viena ražošanas procesa atkritumi (materiāli, enerģija) tiek izmantoti citā procesā (vai uzņēmumā), kā noderīgi resursi.

- Resursefektīva ražošana** - nulles atkritumu cikls, automatizācija, kas ļauj daudz precīzāk izmantot resursus, piemēram, precīzā lauksaimniecība.

- Ilgspējīga dabas resursu izmantošana:**
 - Bioloģiskā lauksaimniecības
 - Dabas tūrisms
 - Ilgtspējīga mežsaimniecība un zivsaimniecība

- Videi draudzīgu materiālu izmantošana**, piemēram, dārza mēbeļu ražošana, izmantojot FSC sertificētu koksni.

- Ilgspējīgs transports** – alternatīvās degvielas un efektīvi loģistikas risinājumi, kas meklē un pielieto risinājumus, kas samazina vai pavisam novērš izmešu daudzumu.

Produktu ietekme uz vidi

Produkta vai pakalpojuma ietekme uz vidi vērtē pilnā produkta dzīves ciklā – sākot no resursu un izejmateriālu ieguves, ražošanas, iepakojuma un izplatīšanas un beidzot ar lietošanu un uzturēšanu. Lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības produktiem lielākās ietekmes uz vidi veidojas tieši dzīvescikla sākumā – audzēšanas laikā.

Būtiskākās pārtikas preču patēriņa ietekmes uz vidi:

- SEG emisijas, piemēram, metāns no lopu zarnu darbības un N₂O, kas izdalās mākslīgā mēslojuma sadalīšanās procesā;
- CO₂ emisijas, kas izdalās lauksaimniecības mašīnērijas lietošanas procesā, graudaugu žāvēšanā un glabāšanā un pārtikas produktu pārstrādē;
- Ozona slāņa noplicināšana – liela daļa pārtikas produktu dažādos to aprites cikla posmos tiek atdzesēti vai saldēti;
- Virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu piesārņošana ar nitrātiem, fosfātiem, pesticīdiem un herbicīdiem;
- Gruntsūdeņu izsmelšana apūdeņošanas vajadzībām;
- Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, ko izsauc radītais piesārņojums un izmaiņas ekosistēmās.

Ekomarķējumi

Pastāv vairāki ekomarķējumi, kurus uzņēmumi var izmantot, lai sertificētu savus videi draudzīgos produktus:

FSC (Forest Stewardship Council) un PEFC ir starptautiski ilgtspējīgas mežsaimniecības sertifikāti, kas apliecina – mežs apsaimniekots vienlaikus videi draudzīgi, sociāli atbildīgi un ekonomiski izdevīgi. Šo sertifikātu zīme atrodama uz koksnes produktiem, kas ražoti no ilgtspējīgi apsaimniekotā mežā iegūtas koksnes. Šobrīd abi sertifikāti darbojas arī Latvijā.
(www.fsc.lv, www.pefc.org)

MSC (Marine Stewardship Council) marķējums tiek piešķirts zvejniecībām, kas ir sertificētas saskaņā ar MSC Zivsaimniecības standartu, kas ir zinātniski pamatotu prasību kopums ilgtspējīgai zvejai, kas nozīmē pietiekami daudz zivju atstāšanu okeānā, respektējot biotopus un nodrošinot, ka cilvēki, kas ir atkarīgi no zvejas, var saglabāt savu iztiku.

Latvijas ekoprodukts. Šī zīme pieder Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības organizāciju apvienībai un apliecina, ka noteiktais produkts ir ražots no ekoloģiski tīrām izejvielām. Lai šo zīmi iegūtu ir jāsaņem sertifikāts, kuru izsniedz akreditēta organizācija. Portālā <http://biologiski.lv/> var atrast visu nepieciešamo informāciju par bioloģiskās lauksaimniecības sertifikācijas sistēmu Latvijā.

Ekomarķējumi

ES bioloģiskās lauksaimniecības marķējums nosaka, ka iegādājoties produktus marķētus ar šo zīmi, patērētāji var būt pārliecināti, ka vismaz 95 % no šī produkta lauksaimniecības izcelsmes sastāvdaļām ir ražotas bioloģiski; produkts atbilst oficiālās kontroles shēmas noteikumiem; produkts slēgtā iepakojumā nācis tieši no ražotāja vai fasētāja; uz produkta atrodas ražotāja, fasētāja vai tirgotāja nosaukums un kontroles institūcijas nosaukums vai kods.

Godīgā tirdzniecība – miljoniem mazo zemnieku trešās pasaules valstīs dzīvo lielā nabadzībā un nav spējīgi pabarot savas ģimenes, laist bērnus skolā un investēt ilgtspējīgā attīstībā. Tiem ir grūti nodrošināt savas produkcijas noietu un viņi ir atkarīgi no starpniekiem, kas uzspiež savus noteikumus. Zemnieku un plantāciju strādnieku ienākumi ir zem iztikas minimuma un ļoti zemi dzīves apstākļi. Bieži vien tiem ir aizliegts veidot arodbiedrības vai kā savādāk aizstāvēt savas tiesības. Šis marķējums, kas apliecina, ka ražotāji saņem pienācīgu samaksu par savu darbu, pēdējos gados ir kļuvis ļoti populārs. Plašāk marķētie produkti: banāni, kafija, tēja, tekstils. Vairāk par godīgās tirdzniecības marķējumiem lasiet šeit.

Vairāk par ekomarķējumiem skatīt biedrību Zaļā brīvība un Ekodizaina kompetences centra mājaslapās.